

Filosofie - vnitřní výstavba

Když myšlení jednou vskutku nahlédne, že není k dispozici žádná ARCHÉ, žádné principium, odkud by mohlo metodicky začít, musí z toho uzavřít, že nejsou možné žádné svébytné, od sebe izolované a na sobě nezávislé „pravdy“ ve smyslu pravdivých rozpoznání a náhledů, pravdivých myšlenek a soudů, pravdivých vět a výroků. Pravda resp. pravdivost myšlení je možná jen „jako systém“ (tak to vyjádřil už Hegel), nebo přesněji jako do všech stran zapojený a stále dál se zapojující kontext, souvis, souvztažnost a vzájemná vztaženost všech složek konkrétního „myšlenkového života“ jako celku, jako jednoty (přičemž k oné „jednotě“ náleží především také subjekt onoho myšlení, i když principiálně jako skutečný subjekt a jen druhotně a až dosud ne-vlastně jako téma). To však zároveň znamená, že s pravdivostí má jen velmi málo a spíše vůbec nic společného žádný sebebohatější konglomerát jednotlivých soudů či výroků, jednotlivých myšlenek či poznatků apod. To pochopitelně platí také pro kteroukoliv vědu (neboť žádná vědecká disciplína nemůže být redukována na to, čemu starořečtí filosofové kriticky říkali „mnohovědění“), ale má zcela specifickou váhu pro filosofii a pro každého filosofa. Filosof musí každý svůj krok provést sám nebo se musí zcela přesně odvolat na toho, kdo už jednou ten krok provedl, aniž by vyvolal námitky a kritiku. To především znamená, že 1) musí přesvědčivě předvést svůj konkrétní myšlenkový postup in extenso všude tam, kde jde o myšlenky, které mají mít nezbytnou nosnost pro komplexnější cíle a náročnější stavbu. Logika tohoto základního, primárního přediva musí být zřejmá a nahlédnutelná. Vedle toho však 2) musí sledovat myšlenku z několiké strany resp. sledovat hned několik myšlenek, které obvykle teprve spolu, ve spolupráci i ve vzájemném vymezení a konfrontaci, mohou znamenat cosi pro jeho cestu vskutku osobitého. Posléze 3) na základě detailně logicky precizní, ale rovněž takticky promyšlené práce musí ukázat, jaký je skutečný – strategický – cíl celého jeho postupu a úsilí. Filosofie, které jeden z těchto rozměrů chybí, je prostě nedostatečná a nefunkční, přesněji řečeno: není to ještě vůbec žádná filosofie.

(Písek, 950504-2.)